

Gegužės 12-ąją Panevėžio Elenos Mezginaitės viešojoje bibliotekoje vyko seminaras „Kalbiniai rytų aukštaičių margumynai“, skirtas Aukštaitijos metams paminėti, kurį organizavo Lietuvių kalbos institutas, Valstybinė lietuvių kalbos komisija ir Panevėžio Elenos Mezginaitės viešoji biblioteka. Seminaro metu apie rytų aukštaičių šnektos margumynus pranešimus skaitė keturi pranešėjai, gyvą tarminį vaizdelį „Pasirukavioms api Joniškėlia respubliko, žmonės, Dievo i navatnio šneko“ dovanojo Pasvalio laikraščio „Darbas“ redaktorius Viktoras Stanislovaitis, o renginį vainikavo Panevėžio rajono Vadoklių kultūros centro tradicinės kapelos „Susiedai“ (vadovas Alpas Mulevičius) pasirodymas.

Saulėta ir šilta penktadienio popietė į Elenos Mezginaitės viešąją biblioteką sukvietė daug mieste žinomų žmonių, bibliotekos skaitytojų, svečių. Seminarą „Kalbiniai rytų aukštaičių margumynai“ moderavusi Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro mokslo darbuotoja dr. Diana Dambrauskienė pabrėžė, kad visos rytų aukštaičių tarmės – savitos ir skirtingos, todėl svarbu pakalbėti apie kiekvieną. Seminarą atidarė Panevėžio Elenos Mezginaitės viešosios bibliotekos direktorė Loreta Breskienė, kuri citavo profesoriaus Alekso Girdenio mintį: „Tarmė – tai savotiškas pasaulio modelis, lyg nepakartojamas langas, per kurį mes žvelgiame į pasaulį“. Lietuvių kalbos instituto direktorė dr. Albina Auksoriūtė ir Valstybinės lietuvių kalbos komisijos pirmininkė dr. Violeta Meiliūnaitė antrino, kad lietuvių šaknys – tarmėse, todėl labai svarbu jas išsaugoti. Šią mintį gražiai išplėtojo Pasvalio laikraščio „darbas“ redaktorius Viktoras Stanislovaitis, kuris Joniškėlio krašto tarmę įtaigiai papasakojo, kad kiekvienas tarmiškas žodis jam asocijuojasi su seneliais, tėvais, jų įpročiais, kasdieniais darbais, šeimyniniu gyvenimu.

Gražiai pradėtą seminarą tęsė Lietuvių kalbos instituto Geolingvistikos centro vadovė prof. habil. dr. Danguolė Mikulėnienė, kuri skaitė pranešimą „Panevėžiškių istorinė, kultūrinė ir kalbinė išskirtis“. Jame pranešėja supažindino, kokios asmenybės ir jų darbai prisidėjo prie panevėžiškių tarmės gyvavimo.

Panevėžio Kazimiero Paltaroko gimnazijos 7b klasės mokinė Viltė Masiokaitė skaitė pranešimą „Panevėžio prekybos centro RYO lietuviškų parduotuvių pavadinimai“. Paaiškėjo, kad didžiausio Panevėžio miesto prekybos centro parduotuvių pavadinimuose vyrauja užsienietiški žodžiai, o lietuviškų – labai mažai.

Apie kupiškėnų tarmę nuotoliu prabilo Klaipėdos universiteto dėstytoja doc. Dr. Asta Balčiūnienė, kuri skaitė pranešimą „Kupiškėnų gyvenimo rotas nesisuka ba kupiškėniškos kalbos“. Pranešėja neslėpė, kad jaučiasi kupiškėnų tarmės silpnėjimas. Nepaisant to, kupiškėnai nepasiduoda: rašo, leidžia tarmiškai parašytus leidinius, kuria spektaklius. Asta

Balčiūnienė pabrėžė, kad net Klaipėdoje yra asmenų, kuriančių kupiškėnų tarmę.

Žurnalo „Gimtoji kalba“ redaktorė Rita Urnėžiūtė tyrinėjo joniškėčių tarmę ir skaitė pranešimą „Joniškėčių šnektą – gyva, gyvybinga, madinga“. Rita Urnėžiūtė papasakojo apie joniškėčių tarmės ypatybes ir pabrėžė, kad vyksta daug projektų, kviečiančių išsaugoti šią šnektą (rašomos disertacijos, moksliniai straipsniai, atsiminimų knygos, įrašai ir kt.).

